

Motion till riksdagen 2006/07:U212

av **Ulf Holm m.fl. (mp)**

Homosexuellas, bisexuellas samt transpersoners rättigheter i EU

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anføres om en pakt för att säkerställa homosexuellas, bisexuellas samt transpersoners rättigheter i EU.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anføres om att EU ska använda de möjligheter som finns att vidta åtgärder mot medlemsstater som kränker skyddet för HBT-personers mänskliga fri- och rättigheter.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anføres om behovet av att alla medlemsstater i EU kartlägger och identifierar homo- och transfobi i sina respektive länder samt att EU för statistik över fobins utbredning bland medlemsländerna.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anføres om att alla medlemsländer i EU och EU ska vidta utbildnings- och informationsinsatser om de övergrepp HBT-personer utsätts för.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anføres om att EU ska ge stöd till HBT-organisationer inom EU och till arbete mot transfobi och för transpersoners rättigheter.

Inledning

I denna motion lyfter vi fram Miljöpartiets krav om att Sverige skall ha en mer aktiv roll inom EU för HBT-frågorna, även om vi för den delen inte ger EU mer maktbefogenheter. Skälen till detta krav på en HBT-pakt är att vi ser en ökande homo- och transfobi som breder ut sig, och då särskilt i de nya EU-medlemsländerna. Vi ser samtidigt en medvetenhet bland politiker och allmänhet om behovet av skydd mot diskriminering på grund av sexuell läggning, men detta är en insikt som många gånger stannar vid vackra ord. Vi ser

Fel! Okänt namn på

också en situation där homo- och transfobi går hand i hand med rasism, främlingsfientlighet och fascism. Vår bedömning är att det krävs ett krafttag från EU:s sida för att få bukt med dessa problem.

Vi är väl medvetna om att år 2007 av EU utropats till ett år för lika möjligheter för alla. Detta till trots vill vi att Sverige redan nu skall visa att vi tar HBT-frågor på allvar – även på EU-nivå.

Vi vill att Sveriges regering i EU skall ta initiativ till en pakt för HBT-personers skydd inom EU, på samma sätt som Sveriges f d statsminister Göran Persson tidigare tagit initiativ till bland annat en pakt för jämställdhet mellan män och kvinnor och en ungdomspakt för att lyfta fram kravet om arbete och utbildning för ungdomar. Stödet för dessa två svenska initiativ i EU var i riksdagens EU-nämnd i princip enhälligt, så det borde finnas stöd för ett initiativ om en HBT-pakt också. Detta bör riksdagen tillkännage för regeringen som sin mening.

Bakgrund

Fobi, eller fruktan, skräck, stark och tvångsartad rädsla, ängslan för vissa bestämda saker, förhållanden eller situationer (enligt Svenska Akademiens ordbok) har förekommit så länge människan funnits. Rädslan för det avvikande, den som avvikit från normen, har hållit samman gruppen och verkat för dess överlevnad och bestånd. Typiska tecken på tidig fobi är uttalanden i religiösa urkunder med fördömanden av personer som lever på det icke önskade sättet på ett eller annat sätt. Under historiens gång har fobin tagit sig olika uttryck; allt från synen på "häxor" och "kloka gummor och gubbar" till synen på religiösa minoriteter såsom judar eller avvikande inriktningar inom katolicismen eller den protestantiska kristendomen.

I dag är fobin i Sverige och Europa mindre inriktad mot olika grupperingar inom kristendomen (även om det fortfarande förekommer) men mer mot utövare av islam och judar. Rädslan för personer med avvikande hudfärg och härkomst från andra länder varierar men är kraftigt utbredd, och i årets val ställer fler öppet rasistiska partier upp än någonsin förr. Inställningen till homo- och bisexuella samt transpersoner varierar över EU men fortfarande vågar få HBT-personer öppet och utan rädsla visa sin kärlek för sin man eller kvinna. Fortfarande är trygghet för HBT-personer något exklusivt, något som upplevs bland de närmaste, i det närmaste kvarteret eller på Pridefestivaler. I andra länder i EU och i Europa är situationen ännu värre. I Polen och Lettland uttrycker företrädare för regeringarna öppet sin avsky och sitt hat mot HBT-personer och i Ryssland förbjuds Pridefestivaler.

Vi har i Sverige avkriminaliserat sexuella aktiviteter mellan personer av samma kön och det är sedan slutet av 1970-talet inte att betrakta som en sjukdom. Lagstiftningen som skyddar HBT-personer är relativt omfattande även om kunskapen om den är begränsad. Lagstiftning som tillerkänner HBT-personer samma rättigheter som heterosexuella personer utvecklas mer och mer och kommer snart att täcka alla relevanta områden. Samtidigt utvisas

fortfarande personer till länder som belägger homosexualitet med dödsstraff, och brotten mot personer på grund av deras sexuella läggning ökar.

Medlemsländer i EU bryter mot sina åtaganden

Ett flertal av EU:s medlemsländer bryter mot sina åtaganden mot EU. Straffen för brotten är ytterst begränsade.

En av de absolut mest grundläggande bestämmelserna i EU är den fördragsfästa respekten för skyddet av mänskliga fri- och rättigheter. I artikel 6.1 i EU-fördraget anges detta med att *"Unionen bygger på principerna om frihet, demokrati och respekt för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna samt på rättsstatsprincipen, vilka principer är gemensamma för medlemsstaterna"*. Artikel 13 i EG-fördraget innebär dessutom ett gemensamt åtagande att försvara de mänskliga rättigheterna och grundläggande friheterna och att utarbeta europeiska instrument för att bekämpa rasism, främlingsfientlighet och diskriminering.

Vi anser att ett medlemsland i EU som aktivt och medvetet självt kränker och accepterar att människor och organisationer inom landet kränker EU- och EG-fördragets åtaganden om skydd för mänskliga fri- och rättigheter agerar i strid med fördraget. Vår slutsats är då att medlemsstater inom EU som bestraffar HBT-personer endast på grund av deras sexuella läggning eller identitet, som inte bestraffar de som utsätter HBT-personer för brott endast på grund av deras sexuella läggning eller identitet och som i övrigt underlåter att vidta aktiva åtgärder för att garantera HBT-personer minst samma rättsliga skydd som alla andra i landet kränker EG- och EU-fördragen.

Nyligen har det i Polen, Lettland och Ryssland visats att dessa stater dels inte skyddar HBT-personer mot att utsättas för förtryck, hat och kriminalitet, på samma sätt som övriga medborgare. De har även visat att polisen inte skall användas för att skydda HBT-personer. I Polen bestraffas personer som undervisar om homo- och bisexualitet samt transpersoner och avskedas av ansvarig minister. I Lettland förbjuder den lagstiftande församlingen äktenskap mellan samkönade och stryker uttryckligen formuleringar som skall skydda HBT-personer mot diskriminering i arbetslivet. Detta är enligt oss exempel som visar varför Lettland och Polen borde bestraffas av EU för brott mot fördragen.

I artikel 7 i EU-fördraget anges en möjlighet för rådet att vidta straffåtgärder mot medlemsstat som bryter mot artikel 6.1. Detta användes senaste mot Österrike. De straffsanktioner som kan komma ifråga är att tillfälligt upphäva vissa av de rättigheter som medlemsstaten har till följd av tillämpningen av fördraget, inbegripet rösträtten i rådet för företrädaren för den medlemsstatens regering.

Vi vill därför att EU skall använda de möjligheter som finns att vidta åtgärder mot medlemsstater som kränker skyddet för HBT-personers mänskliga

Fel! Okänt namn på

fri- och rättigheter. I dagsläget handlar det om Polen och Lettland. Detta bör riksdagen tillkännage för regeringen som sin mening.

Avsaknad av definitioner och kunskap

Det finns i dag ingen enhetlig definition av homo- och transfobiska brott i Europa eller EU. Det finns inte heller någon samstämmig definition av vilka aktiviteter som är homo- och transfobiska. Det saknas även statistik och samlad information över hur utbredd homo- och transfobi är i Europa. Vad som finns är de enskilda ländernas lagstiftningar, uppgifter i media och personliga upplevelser av enskilda och företrädare för olika organisationer.

På den internationella nivån har International Lesbian and Gay Association (ILGA) ett omfattande arbete för att kartlägga hur lagstiftningen ser ut, hur den tillämpas och vilken effekt den har. Detta arbete baseras dock huvudsakligen på uppgifter från enskilda, media eller enskilda studier. Ett av skälen till detta är att ILGA är en non-governmental organization (NGO) med ytterst begränsade resurser.

Även inom EU saknas uppgifter om enskilda medlemsstaters reglering kring skydd mot diskriminering och homo- samt transfobi. Det saknas kunskap om hur utbredd homo- och transfobin är och hur situationen är för HBT-personer i EU:s medlemsstater. Bland annat mot bakgrund av avsaknaden av denna kunskap och kunskapen om hur diskriminering och fobi bekämpas inom EU i stort, har EU-kommissionen den 30 juni 2006 föreslagit att ett europeiskt center för grundläggande rättigheter skall inrättas i EU. Centret kommer att arbeta från och med den 1 januari 2007 och skall finnas i Wien. Centret kommer dock inte – enligt vad som hittills är känt – att utreda förekomsten av hatbrott inom EU, situationen för HBT-personer inom EU eller hur homo- och transfobin är utbredd bland medlemsländerna.

Vi vill mot denna bakgrund att EU och dess organ, tillsammans med medlemsländerna, skall föra statistik över utbredningen av hatbrott inom EU, över utbredningen av intolerans riktad mot HBT-personer och över homo- och transfobins utbredning. Detta bör riksdagen tillkännage för regeringen som sin mening.

Kunskap och utbildning

Fobi bygger på okunskap, rädslan för det okända och det oväntade.

Det finns i dag ingen som helst samlad kunskap om hur stor den samlade kunskapen eller okunskapen hos den europeiska allmänheten är om HBT-frågor och HBT-personers liv. Genom uppdraget att samla in statistik och information, som återgivits ovan, kan detta avklaras. Parallellt med detta måste dock information ske till allmänheten om det förtryck HBT-personer

Fel! Okänt namn på

historiskt sett utsatts för och som de utsätts för än i denna dag. Tillsammans med detta måste information ske om mänskliga fri- och rättigheter.

Vi vill därför att EU och dess medlemsländer skall vidta utbildningsinsatser riktade till allmänheten om det historiska förtryck som HBT-personer utsatts för och det förtryck som fortfarande finns. Detta bör riksdagen tillkännage för regeringen som sin mening.

Stärkt stöd till HBT-organisationer inom EU

EU är i mångt och mycket en mycket välreglerad mekanism med specificerade regler för vem som har rätt att tycka till om vad, hur och när. Detta gäller dock endast de olika institutionerna inom EU och dess medlemsländer.

Genom inrättandet av Europeiska centret för grundläggande rättigheter kommer många NGO:er, som arbetar för lika rättigheter oavsett sexuell läggning, att få ett förbättrat inflytande inom EU. Det finns dock fortfarande inga särskilda resurser avsatta för att NGO:er skall kunna medverka och delta i centrets arbete. Det finns vidare inga garantier för att ILGA-Europa kommer att garanteras insynsrett och information inom centret. Till detta kommer att EU ännu inte givit stöd för arbete mot transfobi och för transpersoners rättigheter, även om visst tidsbegränsat stöd givits till ILGA-Europa för att bekämpa homofobi och stärka homo- och bisexuallas rättigheter. Detta stöd upphör inom kort.

Vi vill därför att EU-kommissionen skall avsätta särskilda medel till ILGA-Europa för att organisationen skall kunna bedriva ett aktivt arbete för att tillvarata HBT-personers rättigheter inom EU. Detta bör riksdagen tillkännage för regeringen som sin mening.

Stockholm den 29 oktober 2006

Ulf Holm (mp)

Gunvor G Ericson (mp)

Thomas Nihlén (mp)

Helena Leander (mp)

Jan Lindholm (mp)

Karla López (mp)

Max Andersson (mp)